

Granskning gällande efterlevnad av lag om nationella minoriteters rättigheter

Inledning

I Sverige finns fem erkända nationella minoriteter; judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar, vilket bland annat betyder att individer som tillhör någon av dessa minoriteter har särskilda rättigheter som rör språk, kultur och inflytande. Offentliga organisationer som kommuner, regioner och statliga myndigheter i hela Sverige har ett särskilt ansvar att verka för minoriteternas rättigheter.

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft 1 januari 2010 och reviderades 2019, vilket innebar att minoriteternas rättigheter och det offentligas skyldigheter stärktes ytterligare. Regionens revisorer beslutade vid sitt sammanträde den 29 april 2021 att genomföra en förstudie avseende vilka krav som ställs på Region Värmland utifrån lagen.

Förstudien presenterades för revisorerna vid deras sammanträde den 10 juni 2021 och i den framkommer bland annat att det kan finnas en risk att Region Värmland inte lever upp till de allmänna bestämmelserna i minoritetslagen i den utsträckning som krävs. I förstudien togs även förslag på revisionsfrågor fram som baseras på de allmänna bestämmelserna i lagstiftningen. Dessa berör områden som informationsskyldighet, främjande och synliggörande, samråd, samt mål och riktlinjer.

Syfte

Syftet är att granska Region Värmlands tillämpning och efterlevnaden av lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

För att uppnå syftet med granskningen ska följande revisionsfrågor besvaras:

- Har regionstyrelsen säkerställt att de nationella minoriteterna får information om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till?
- På vilka sätt arbetar regionstyrelsen och berörda nämnder för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur?
- Har regionstyrelsen och berörda nämnder tillsett att nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande i frågor som berör dem?
- Har regionstyrelsen och/eller berörda nämnder beslutat om mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att undersöka Region Värmlands tillämpning och efterlevnad av lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Vid sidan av minoritetslagen finns även internationella konventioner Sverige förbundit sig till att följa och som innebär stärkta rättigheter för nationella minoriteter och urfolk. Även övrig svensk lagstiftning i form av Språklagen (2009:600), Diskrimineringslagen (2008:567) och Bibliotekslagen (2013:801) innehåller olika typer av skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråken. Dessa utgör dock inte revisionskriterier för denna granskning.

Revisionskriterier

Revisionskriterier är främst

- Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.
- Kommunallagen (2017:725)

Även styrande dokument som beslutats av de politiska organen i regionen och verksamheten utgör revisionskriterier.

Ansvarig nämnd

I minoritetslagen refereras ofta till *förvaltningsmyndigheter* och deras särskilda ansvar. Med 'förvaltningsmyndighet' menas de myndigheter vars uppgift är att sköta offentliga förvaltningsuppgifter och som verkställer den styrande maktens beslut. På den kommunala och regionala nivån motsvaras de av kommun-/regionstyrelser samt nämnder (se t ex prop. 2016/17:180 s. 25 f).

Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för hur Region Värmlands verksamhet bedrivs. Av kommunallagen framgår att regionstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet (KL, 6 kap, § 1). Regionstyrelsen ska likaså uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på regionens ekonomiska ställning (KL, 6 kap, § 11) samt se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt (KL, 6 kap, § 6).

I styrelsens reglemente, under avsnittet "Regionstyrelsens uppgifter", framgår explicit att styrelsen ska:

- Leda och samordna det strategiska arbetet för en hållbar utveckling,
- ansvara för rättighetsfrågor enligt FN:s deklARATIONER m.fl.

Även övriga nämnders verksamhetsområden kan tänkas beröras utifrån exempelvis informationsskyldigheten (§ 3) och när det gäller samråd och inflytande (§ 5). När det gäller hälso- och sjukvårdsnämndens ansvar så anges i förarbetena att regionerna ska beakta bestämmelserna om de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas skyldigheter i minoritetslagen och i annan lagstiftning i syfte att säkerställa en jämlik vård för alla.

Metod

Granskningen har genomförts i form av analys av relevanta styrdokument och genom intervjuer med nyckelpersoner och ansvariga inom verksamheten. Granskningen har även omfattat styrelse och nämnders protokoll samt relevanta dokument i informations- och dokumenthanteringssystemet Platina.

Vid sidan av ovanstående har även ett flertal externa rapporter fungerat som underlag till granskningen (se källhänvisning).

Bakgrund – Nationella minoriteters rättigheter

Sverige anslöt sig år 2000 till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Den 1 januari 2010 trädde lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Den reviderades 2019 vilket innebar förstärkta rättigheter för de nationella minoriteterna och minoritetsspråken. Lagen gäller i hela Sverige och innebär bland annat:

- att minoritetsspråken ska skyddas och främjas,
- att de nationella minoriteterna ska kunna behålla och utveckla sin kultur, samt
- att förvaltningsmyndigheter är skyldiga att informera om minoriteternas rättigheter och ge dem inflytande i egna frågor.

Minoritetslagen är till övervägande del en ramlag där intentioner och målsättningar slås fast i förhållande till det allmänna. Som en följd av detta finns ingen möjlighet till överklagande eller sanktioner i förhållande till de rättigheter som regleras i lagen. I stället har uppföljning av lagens tillämpning valts som metod för att säkerställa att intentionen med lagstiftningen uppfylls. Det är för närvarande Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget som ansvarar för att följa upp minoritetspolitiken. Det görs bland annat genom att varje kommun och region ombeds att årligen besvara en enkät. På internationell nivå rapporterar Sveriges regering till Europarådet vart fjärde år.

Målet för minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och att stärka deras möjlighet till inflytande, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Det övergripande målet består i sin tur av tre delområden: *diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet* samt *språk och kulturell identitet* (prop. 2008/09:158 s. 45–46), inom vilka insatser prioriteras och följs upp.

För att en grupp ska definieras som en nationell minoritet i Sverige ska följande kriterier vara uppfyllda:

- en uttalad samhörighet och en (till antalet i förhållande till resten av befolkningen) icke dominerande ställning i samhället,
- en religiös, språklig, traditionell och/eller kulturell tillhörighet
- en vilja och strävan att behålla sin identitet
- historiska eller långvariga band med Sverige.

Som beskrevs i inledningen finns idag fem erkända nationella minoriteter samt minoritetsspråk i Sverige;

Sveriges nationella minoriteter	Minoritetsspråk i Sverige
<ul style="list-style-type: none">• judar• romer• samer (Sveriges urfolk)• sverigefinnar• tornedalingar	<ul style="list-style-type: none">• jiddisch• romani chib• samiska• finska• meänkieli

Det finns inga exakta siffror på hur många personer som tillhör respektive minoritet då registrering av etnisk tillhörighet är förbjuden i Sverige. Vidare bygger minoritetstillhörigheten på den s.k. själv-identifikationsprincipen som innebär att varje individ själv avgör om denne tillhör en nationell minoritet. Det innebär också att samhället inte kan ställa krav på att en person på något sätt måste styrka sin koppling till en viss minoritetsgrupp.

Enligt www.minoritet.se uppskattas antalet judar vara cirka 25 000 i Sverige, antalet romer cirka 50 000–100 000 personer, antalet samer vara omkring 20 000 personer, antalet sverigefinnar vara omkring 727 000 (tre generationer inräknat), samt antalet personer som pratar Meänkieli (tornedalingar) vara ca 70 000 personer. Det är högst rimligt att anta att personer från samtliga nationella minoriteter bor och verkar i Värmlands län.

Sveriges radio (Sisuradion Uutiset) genomför återkommande undersökningar gällande hur stor andel av Sveriges befolkning som har finländsk bakgrund fördelat efter kommun (statistiken tas fram på beställning av SCB). Detta är möjligt då det berör statistik över utrikesfödda. Enligt den senaste undersökningen från 2019 bor ca 727 000 personer med finländsk bakgrund i Sverige. I den siffran ingår personer som antingen är födda i Finland, har minst en förälder som är född i Finland, eller har minst en far/morförälder som är född i Finland. I samma undersökning framkommer att det i Värmlands län bor ca 13 000 personer som har ett finländskt ursprung utifrån ovanstående definition och som kan tänkas identifiera sig som sverigefinnar och/eller ha ett särskilt intresse för den sverigefinska kulturen och det finska språket.

Förvaltningsområden för minoritetsspråken finska, meänkieli och samiska

Kommuner och regioner kan ingå i särskilda förvaltningsområden för de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli respektive samiska. Det finns ett antal på förhand angivna förvaltningsområden (kommuner) i minoritetslagen. Det är även möjligt för en kommun som inte anges i lagtexten som ett förvaltningsområde att ansöka hos regeringen om att bli ett förvaltningsområde för något/några av de tre språken genom så kallad frivillig anslutning. Ett statsbidrag utgår till samtliga förvaltningsområden för att täcka de merkostnader som uppkommer med anledning av nationella minoriteters rättigheter enligt lagen. Den region som omfattar en kommun som ingår i förvaltningsområde blir automatiskt en del av förvaltningsområdet och erhåller därmed också ett statsbidrag som stöd i sitt arbete.

Under 2020 ingick enligt webbplatsen minoritet.se 66 kommuner i det finska förvaltningsområdet, 25 kommuner i det samiska och 10 kommuner i förvaltningsområdet för meänkieli. Totalt 15 regioner ingick i något eller några av de olika förvaltningsområdena¹.

¹ Regioner som är förvaltningsområden 2020 för ett eller flera minoritetsspråk: Region Dalarna, Region Gävleborg, Region Jämtland/Härjedalen, Region Jönköpings län, Region Norrbotten, Region Skåne, Region Stockholm, Region Sörmland, Region Uppsala, Region Västerbotten, Region Västernorrland, Region Västmanland, Region Örebro län, Region Östergötland, Västra Götalandsregionen.

Det finns ingen kommun i Värmlands län som utgör ett förvaltningsområde för något av de tre minoritetsspråken i dagsläget. Därmed ingår ej heller Region Värmland för närvarande i något förvaltningsområde.

Även om Värmland inte utgör ett förvaltningsområde för något av minoritetsspråken så gäller ändå de allmänna bestämmelserna i lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. I det följande avsnittet redovisas resultatet av granskningen utifrån revisionsfrågorna som baseras på de allmänna bestämmelserna.

Granskningens resultat

I detta avsnitt redovisas de viktigaste iakttagelserna utifrån aktuell lagstiftning, genomförda dokumentstudier och intervjuer i relation till syfte och frågeställningar som presenterades i föregående avsnitt.

1. Har regionstyrelsen säkerställt att de nationella minoriteterna får information om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till?

Det finns en skyldighet för alla kommuner och regioner i Sverige att informera om de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas ansvar i enlighet med 3 § i minoritetslagen. Lagen anger inte hur informationen ska lämnas utan det är upp till respektive kommun, region eller statlig förvaltningsmyndighet att bedöma. Syftet med informationen är att individer som tillhör de nationella minoriteterna ska kunna tillvarata sina rättigheter. Vanliga sätt att informera på är t ex via webbplatser (regioners egna webbplatser och/eller via länk till andra webbplatser), i sociala medier eller i broschyrer.

Genom webbplatsen 1177 Vårdguiden som är en gemensam samverkan mellan bland annat kommuner och regioner i Sverige (inklusive Region Värmland) finns skriven information och artiklar om hur vården fungerar, vilka rättigheter man har som patient, egenvård samt andra hälsorelaterade frågor på flera olika språk, inklusive de nationella minoritetsspråken.

Inom ramen för granskningen har det dock inte framkommit att Region Värmland tillhandahåller någon särskild information, varken digital eller i tryckt form, riktad till de nationella minoriteterna utifrån lagstiftningens intentioner, det vill säga information om de nationella minoriteternas särskilda rättigheter utifrån lagstiftningen.

Utifrån ovanstående rekommenderas regionstyrelsen: *säkerställa att nationella minoriteter kan ta del av information om minoriteters rättigheter på det sätt som avses i lagstiftningen.*

2. På vilka sätt arbetar regionstyrelsen och berörda nämnder för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur?

Den 4§ inkluderar samtliga fem minoriteter, minoritetsspråk och gäller i hela landet. Kravet på det allmänna att främja de nationella minoriteternas språk och kultur innebär att aktiva åtgärder ska vidtas av all offentlig verksamhet. Det kan t ex handla om att arbeta för att synliggöra de nationella minoriteterna i samhället och öka den allmänna medvetenheten om minoritetsfrågor genom olika typer av aktiviteter.

Nedan följer de exempel på aktiviteter och initiativ som genomförts inom

Region Värmlands regi som framkommit i denna granskning gällande främjande av nationella minoriteters språk och kultur.

Ett exempel på synliggörande av de nationella minoriteterna är det beslut om flaggning vid minoriteternas flaggdagar som fullmäktige beslutade om under 2020 (RF § 125, 2020-10-20) efter förslag från Regionstyrelsen. Beslutet innebär att de nationella minoriteternas flagga hissas vid Regionens hus i samband med respektive nationaldag (6 februari – Samernas nationaldag, 24 februari – Sverigefinnarnas nationaldag, 8 april – Romernas nationaldag, 15 april – Tornedalingarnas nationaldag. Då ingen flagga eller nationaldag är utsedd för den judiska minoriteten görs ingen flaggning för den specifika minoritetsgruppen).

Kultur och bildningsnämnden beslutar årligen om flera olika typer av stöd till föreningar och länsövergripande organisationer. Det finns möjlighet för organisationer att söka projektbidrag för exempelvis teater, film och andra typer av kulturella aktiviteter som riktar sig till de nationella minoriteterna på något sätt. I denna granskning har det dock inte framkommit att något projekt eller arrangemang tilldelats något stöd inom området under de senaste åren².

Inom ramen för verksamhetens arbete riktat till det civila samhället och idéburna organisationer i länet genomfördes en inventering av föreningar för några år sedan, men någon förening som företräder eller riktar sig till nationella minoriteter i länet påträffades inte. Det har heller inte hänt att en sådan förening har vänt sig till regionen för att t ex söka ekonomiskt stöd under senare tid.

I Bibliotekslagen (2013:831) 5 § framgår att nationella minoriteter är en prioriterad grupp och att det allmänna biblioteksväsendet ska lägga särskild vikt vid att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken. Sjukhusbiblioteken i regionens regi räknas till det allmänna biblioteksväsendet. I granskningen har det framkommit att det till viss del finns litteratur på minoritetsspråken, främst finska, samt att det även finns möjlighet till fjärrlån av litteratur på flera minoritetsspråk genom samarbeten med andra bibliotek i landet.

Regionens biblioteksverksamhet har bistått med översättningar gällande information om biblioteken (folkbiblioteken) till bland annat de nationella minoritetsspråken. Genom Kulturavdelningen är Region Värmland även en av deltagarna i projektet Falnande språk där aktörer från Gävleborg, Dalarna och Värmland ingår. Syftet är bland annat att lyfta fram det skogsfinska kulturhistoriska arvet och det finska språket.

En annan viktig del i att främja och synliggöra nationella minoriteter och minoritetsspråk är genom digital och övrig multimedia. Genom Mediecenter Värmland, som är en del av Region Värmland, ges möjlighet för samtliga skolor i länet att beställa lärande filmer om nationella minoriteter i Sverige samt minoritetsspråken. I samband med samernas nationaldag den 6 februari har Mediecenter tagit fram ett temablad med

² Det dåvarande kommunalförbundet Region Värmland har tidigare beviljat medel till Värmlands museum, som mellan 2015 och 2018 på olika sätt arbetat med att uppmärksamma de två nationella minoriteterna sverigefinnar och romer (resande).

filmer som på olika sätt berör samer och samiska språk.

Vid sidan av ovanstående har inga aktiviteter inom övriga nämnders verksamhetsområden noterats i denna granskning, vilket kan sägas vara förväntat utifrån respektive nämnds ansvarsområden.

Det är svårt att utifrån lagstiftningen bedöma vad som kan vara en god nivå när det gäller skyldighet att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Genom det som redovisats ovan kan ändå konstateras att det sker och har skett flera olika aktiviteter och initiativ i syfte att synliggöra de nationella minoriteterna. Det finns också möjlighet att söka olika typer av ekonomiskt stöd från regionen i samma syfte.

Med anledning av ovanstående lämnas ingen rekommendation till styrelse och nämnder gällande skydd och främjande av minoriteters språk och kultur.

3. Har regionstyrelsen och berörda nämnder tillsett att nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande i frågor som berör dem?

Alla kommuner och regioner ska enligt 5 § samråda med samtliga nationella minoriteter som finns representerade i området och i frågor som berör de nationella minoriteterna. Exempelvis bedöms det vara särskilt viktigt att diskutera frågor som rör förskoleverksamhet, äldreomsorg, barn- och ungdomsfrågor samt biblioteks- och annan kulturverksamhet (se Nationella minoriteters rättigheter - en handbok för kommuner och regioner, 2019).

Det har i granskningen inte framkommit att det finns någon form av etablerade samråd eller liknande med t ex föreningar eller personer från någon av de nationella minoriteterna. Det har heller inte framkommit att några representanter för de nationella minoriteterna medverkat vid framtagande av något av regionens styrande dokument där det funnits möjligheter till dialog och att lämna synpunkter.

Det framkommer i intervjuerna att det har gjorts en översyn av föreningar i länet inom ramen för arbetet med idéburna organisationer. I översynen som gjordes för några år sedan återfanns inte några aktiva föreningar som företräder någon av de fem nationella minoriteterna.

Utifrån ovanstående rekommenderas Regionstyrelsen att: *undersöka möjligheterna till dialog och samråd med nationella minoriteter utifrån lagstiftningens intentioner.*

4. Har regionstyrelsen och/eller berörda nämnder beslutat om mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?

Enligt 5b § ska kommuner och regioner anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Det innebär att kommuner och regioner aktivt

ska ta ställning till hur det minoritetspolitiska arbetet ska bedrivas och att det ska framgå av någon form av styrdokument (prop. 2017/18:199, s. 94). Enligt SKR (se handbok 2019) kan det ske på olika sätt. Ett sätt kan vara att integrera minoritetspolitiska mål och riktlinjer i styrdokument som t ex berör mänskliga rättigheter och demokratifrågor, hållbarhet/Agenda 2030 och folkhälsa. Mål och riktlinjer kan även antas i förhållande till de allmänna bestämmelserna i minoritetslagen.

I granskningen framkommer att det sedan en tid tillbaka pågår en process inom verksamheten med att ta fram ett särskilt styrdokument/riktlinje för Region Värmlands arbete för nationella minoriteters rättigheter utifrån lagstiftningen. Ett utkast finns framtaget som innehåller ett förslag till övergripande mål för regionens minoritetspolitiska arbete samt riktlinjer för ansvar och arbetsfördelning efter de allmänna bestämmelserna i minoritetslagen. I dagsläget bereds utkastet i förvaltningen och det är ej fastställt när ett förslag kan tänkas komma upp för politiskt beslut.

I granskningen har det även framkommit att det finns skrivelser i både Kulturplan (nuvarande samt reviderad upplaga) och gällande Biblioteksplan. I kulturplanen 2022-2025 (remissversion) finns ett avsnitt som berör nationella minoriteters kultur och kulturarv. I planen anges två målsättningar som berör de nationella minoriteterna:

- *Region Värmland vill genom bland annat bidragsgivning, kompetensutveckling, erfarenhetsutbyte och konkreta insatser och aktiviteter medverka till att kulturverksamheter och andra kulturaktörer utvecklar sitt arbete med att ta tillvara och främja de nationella minoriteternas kultur och kulturarv.*
- *Regionala kulturverksamheter med bidrag från Region Värmland ska när så är möjligt skapa möjligheter för de nationella minoriteterna att synliggöra och utveckla sin kultur och sitt kulturarv.*

Den regionala biblioteksplanen (2021-2024) anger att biblioteksverksamheten ska särskilt synliggöra prioriterade grupper i samhället för att bland annat främja likvärdighet och läsfrämjande. Vid sidan av personer med funktionsnedsättningar, personer med annat modersmål än svenska, barn och ungdomar, är nationella minoriteter en av dessa prioriterade grupper.

Utifrån ovanstående rekommenderas Regionstyrelsen att: *tillse att mål och riktlinjer tas fram utifrån lagstiftningens intentioner.*

Sammanfattning och slutsatser

Denna granskning baseras på en förstudie som regionens revisorer genomförde under våren 2021. Syftet har varit att granska Region Värmlands tillämpning och efterlevnaden av lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. För att besvara syftet har granskningen utgått från fyra revisionsfrågor som grundar sig på de allmänna bestämmelserna i den aktuella lagstiftningen och som gäller alla regioner och kommuner i Sverige.

Den första revisionsfrågan handlar om ifall Regionstyrelsen säkerställt att nationella minoriteter har tillgång till information om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till. I granskningen framkommer att så inte är fallet. Med anledning av detta rekommenderas Regionstyrelsen *säkerställa att nationella minoriteter kan ta del av information om minoriteters rättigheter på det sätt som avses i lagstiftningen.*

Den andra revisionsfrågan utgår från lagstiftningens krav på att regioner och kommuner ska skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Det kan t ex handla om att arbeta för att synliggöra de nationella minoriteterna i samhället och öka den allmänna medvetenheten om minoritetsfrågor genom olika typer av aktiviteter. Det är dock svårt att bedöma vad som kan vara en god eller tillräcklig nivå vad gäller att främja nationella minoriteters kultur och språk utifrån lagstiftningen. Genom granskningen kan konstateras att det har tagits beslut om olika initiativ och aktiviteter med avsikt att synliggöra de nationella minoriteterna, som tex flaggningen på respektive flaggdag. Vidare finns möjlighet att söka olika typer av verksamhetsbidrag, projektbidrag och arrangemangsbidrag av föreningar som företräder någon av de nationella minoriteterna eller som vill synliggöra minoriteters språk och kultur. Med anledning av detta lämnas ingen rekommendation till styrelse och nämnder gällande skydd och främjande av minoriteters språk och kultur.

Den tredje revisionsfrågan handlar om i vilken utsträckning Regionstyrelsen och nämnder tillsett att nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Inflytande och dialog kan ske på flera olika sätt, exempelvis genom mer etablerade former för samråd, politikerträffar, referensgrupper eller dialoger vid framtagande av olika typer av styrdokument. I granskningen framkommer att det i dagsläget inte finns någon form av samråd eller dialog med föreningar eller enskilda personer som företräder de nationella minoriteterna.

Med anledning av detta rekommenderas Regionstyrelsen att: *undersöka möjligheterna till dialog och samråd med nationella minoriteter utifrån lagstiftningens intentioner.*

Den fjärde revisionsfrågan utgår från kravet i lagstiftningen om att regioner och kommuner ska ta fram mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. I granskningen framkommer att det i dagsläget inte finns några övergripande mål eller riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet i Region Värmland, med undantag av skrivelser i regionens biblioteksplan samt i nuvarande kulturplan och i förslag till ny kulturplan. Det har emellertid påbörjats ett arbete i förvaltningen med att ta fram

riktlinjer.

Med anledning av detta rekommenderas Regionstyrelsen att: *tillse att mål och riktlinjer tas fram utifrån lagstiftningens intentioner.*

Marcus Olofsson

Yrkesrevisor, revisionskontoret, Region Värmland

Bilaga - Nedbrytning av lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk till revisionsfrågor (från förstudie)

Lagkrav	Revisionsfrågor	Nedbrytning av revisionsfrågor
3 § Kommuner och regioner ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt denna lag och de föreskrifter som denna lag hänvisar till.	Har regionstyrelsen säkerställt att de nationella minoriteterna får information om deras lagstadgade rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till?	- information på webbplatser, i sociala medier, i tidningar, på seminarier, konferenser, i broschyrer, med mera.
4 § Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt	Hur har regionstyrelsen och berörda nämnder verkat för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur?	- tillgängliggörande av böcker, tidskrifter och multimedia på nationella minoritetsspråk på bibliotek. - beslut om kulturella aktiviteter som t ex teater, film, dans och utställningar. - inkludering av nationella minoriteter i kulturplan
5 § Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.	Har regionstyrelsen och berörda nämnder säkerställt att nationella minoriteter getts möjlighet till inflytande i frågor som berör dem?	- strukturerade samråd, referensgrupper, representation i råd, politikerträffar med mera.
5 a § Förvaltningsmyndigheter ska särskilt främja barn och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar.	(Kan inkluderas i frågeställningen ovan).	(Se ovan)
5 b § Kommuner och regioner ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.	Har regionstyrelsen och/eller berörda nämnder beslutat om mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet?	- Enskilt styrdokument för det minoritetspolitiska arbetet alternativt integrerade mål i regionens övriga styrande dokument.

Källor och underlag

- En högre växel i minoritetsarbetet. Stärkt samordning och uppföljning, SOU 2020:27
- En stärkt minoritetspolitik. Regeringens proposition 2017/18:199
- Faktablad - En stärkt politik för Sveriges nationella minoriteter (2020)
- Nationella minoriteters rättigheter – en handbok för kommuner och regioner (2019) Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget
- Nationella minoriteter och minoritetsspråk. Meddelandeblad n7 2018, Socialstyrelsen
- Nystart för en stärkt minoritetspolitik, Regeringens skrivelse (2017/18:282,
- Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik, SOU 2017:60
- Minoritetspolitikens utveckling år 2020. Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget
- Sveriges radio, Sisuradion Uutiset; [NY karta: Så här många med finländsk bakgrund bor i din kommun - Sveriges Radio Finska | Sveriges Radio](#), hämtat 2021-09-30

Lagstiftning

- Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- Kommunallag (2017:725)

Interna styrdokument

- Regionplan 2021
- Nämndplaner 2021
- Reglementen
- Regional biblioteksplan 2021 - 2024
- Regional folkhälsoplan 2021-2029 (remissversion)
- Värmlands kulturplan 2017 - 2021
- Värmlands kulturplan 2022 - 2025), remissversion
- Värmlandsstrategin 2040